

PSYFORMANCE

rozwój psychoduchowy przez sztukę performance

projekt warsztatów psychoperformansu

PLAN PRACY

CZĘŚĆ TEORETYCZNA.....	2
CZĘŚĆ PRAKTYCZNA.....	5
1.Data –	5
2.Czas trwania – 90-180 min	5
3.Odbiorcy –	5
4.Miejsce zajęć –	5
5.Osoba prowadząca – Oskar Chmiola.....	5
6.Temat –.....	6
7.Środki dydaktyczne.....	6
8.Cele zajęć.....	6
9. Metody pracy	7
10.Formy pracy.....	7
11.Przebieg (tok)zajęć	7
12. Koszt jednostkowy: 500 zł netto	8

CZĘŚĆ TEORETYCZNA

Psi - (st.gr. ψῖ, nw.gr. ψι, pisana Ψψ) – dwudziesta trzecia litera alfabetu greckiego. **W psychologii Ψ oznacza psychikę, czyli całokształt cech i procesów wewnętrznych człowieka, związanych z emocjami, intelektem, predyspozycjami i doświadczeniem życiowym.** Zajęcia w sposób pośredni odwołują się również do rozumienia psi jako ogółu tzw. zjawisk paranormalnych (w tym Psioniki).

Psionika - zbiór zdolności, teorii funkcjonowania oraz sposobów użytkowania wszelkiej maści zdolności, które są traktowane jako paranormalne, a do ich stosowania konieczna jest umiejętność manipulowania energią psi.

Performance [czytaj: performens] - W językoznawstwie: **performancja** (wykonanie, **realizacja wypowiedzi językowej**), jak również **performatywy** (**wypowiedzi performatywne**- szczególny rodzaj aktów mowy, będących zarazem działaniami). W naukach humanistycznych Performatyka to nauka o performansie, która jako dyscyplina akademicka za przedmiot badań bierze zachowanie. W sztuce (performance art i performing arts bywają rozumiane jako tożsame lub inne ale w tej definicji chodzi o wszystkie rodzaje sztuki wykonywanej na żywo) performance to **sytuacja artystyczna, której przedmiotem i podmiotem jest obecność artysty w określonym kontekście czasu, przestrzeni i własnych ograniczeń.** Artysta występujący przed publicznością jest zarówno twórcą, jak i materia sztuki. „Zanim człowiek zaczął być świadomy sztuki, był świadomy samego siebie. Świadomość osoby jest w takim razie pierwszym rodzajem sztuki. W performance figura artysty jest narzędziem sztuki. Jest sztuką” – pisał Gregory Battock. Co ważne Performance jest rodzajem sztuki, której przedmiotem jest kształtowanie przez artystę kompozycji w czasie i przestrzeni przy użyciu dowolnych środków. Istotna podczas wykonywania performance jest świadomość własnego ciała i psychiki, czyli stan pokrewny zen.

Performance kolektywny - sytuacja artystyczna tworzona wspólnie przez wielu artystów performance równocześnie. Uczestnicy wspólnie projektują i pracują nad tworzoną sytuacją artystyczną, uwzględniając bardzo różnorodną publiczność. W trakcie występów mogą ale nie muszą wchodzić ze sobą w interakcję.

Psychoperformance – performance służący przemianie psychicznej i rozwojowi duchowemu oraz aktualizacji status quo osoby

Psychoperformance kolektywny – performance zbiorowy służący przemianie cywilizacyjnej i rozwojowi kulturowemu oraz aktualizacji pól morficznych ludzkości

Warsztat - zajęcia praktyczne doskonalące jakąś umiejętność.

Transmutacja - **przemiana, przeobrażenie, przekształcenie** się jednego pierwiastka chemicznego w inny. W alchemii: przemiana metali nieszlachetnych w złoto lub w srebro pod wpływem kamienia filozoficznego. Na zajęciach nie bierze się pod uwagę jej strywalizowanej definicji jako formy magii natomiast zgłębia się jej konotacje z pojęciami „**akt symboliczny**” „**synchroniczność**” czy „**myślenie magiczne**” lub „**aktywna imaginacja**”.

Charyzmat - (stgr. χάρισμα, -ατος chárisma, -atos „łaska”) – termin stosowany w chrześcijaństwie, oznaczający dary Ducha Świętego, służące zbudowaniu Wspólnoty. Słowo charyzmat zgodnie z greckim słowem użytym przez św. Pawła oznacza przychylność, darmowy dar, dobrodziejstwo i wg św. Pawła w Liście do Koryntian: „Jednemu dany jest przez Ducha dar mądrości słowa, drugiemu

umiejętność poznawania według tego samego Ducha, innemu jeszcze dar wiary w tymże Duchu, innemu łaska uzdrawiania w jednym Duchu, innemu dar czynienia cudów, innemu prorocstwo, innemu rozpoznawanie duchów, innemu dar języków i wreszcie innemu łaska tłumaczenia języków” (1 Kor 12, 8-10). W kontekście zajęć chodzi o **szczególne zdolności**, które są indywidualne dla każdego człowieka i wynikają z jego **charyzmy, osobowości** i stanowią **cudowny potencjał dla przejawów łaski, która podnosi znaczenie indywidualnych talentów**.

Procesualizm - pojęcie wprowadzone do filozofii przez G. Gentilego. Wg głoszonej przez niego tezy, **duch będący aktem nie jest niczym stałym, jest procesem, staje się zatem stopniowo, gdyż nie może być od razu tym, czym ma się stać ostatecznie**.

Sztuka procesualna - czyli znajdująca się **ciągle w stanie powstawania, transformacji, ulotna** - kierunek zainicjowany w końcu lat 60, uważany niekiedy za reakcję na gładkie, wykonane metodami przemysłowymi dzieła minimalizmu. Prace artystów process art - często wykonane z materiałów organicznych, ulegających rozkładowi, jak para wodna, lód, trawa - były też wymierzone w komercjalizację rynku sztuki. Czołowym teoretykiem i eksponentem kierunku stał się Robert Morris, który dowodził, że należy wyciągnąć wnioski z malarstwa gestu Jacksona Pollocka i zwrócić większą uwagę na znaczenie zarówno samego procesu tworzenia, jak i na rolę, którą odgrywają w nim narzędzia i materiały. Te przemyślenia doprowadziły Morrisa do realizacji, w których tworzywem były obłoki pary. Samo słowo "proces" zyskało niezwykłą popularność w żargonie sztuki czterech ostatnich dekad XX w. i zaczęło pojawiać się w wielu jeszcze kontekstach, zwłaszcza tam, gdzie trzeba było położyć **nacisk nie tyle na gotowe dzieło, ile na jego tworzenie**.

Zen - Zazen (jap. siedzieć w zen) zwane jest często medytacją, choć z innymi formami medytacji ma tak naprawdę niewiele wspólnego, ponieważ praktyka ta nie zawiera w sobie elementu zagadnienia, nad którym należałoby medytować. W Indiach nazywano tę praktykę dhyana, co oznacza „medytację bez obiektu”. Jest to **uważna obecność „w tym, co jest takie, jakie jest”, czyli bezpośrednim doświadczeniu warunków zewnętrznych i wewnętrznych ciała i umysłu jednostki**, bez konceptualizacji czy porównywania z doświadczeniami z przeszłości. Po ustaleniu się w wyprostowanej, siedzącej pozycji i podążaniu za regularnością oddechu **umysł jednoczy się z ciałem**, przestaje „błąkać się” w procesach myślowych, więc zacierają się mechanizmy „dualności”, a wewnętrzny dialog traci na sile. **Nawyki, stereotypy, uprzedzenia, habitusy czy inne zastałe konstrukcje mentalne tracą swoje znaczenie**. Nie jest zazen próbą unicestwienia procesów myślowych czy dążeniem do spowolnienia funkcji życiowych i nie jest próbą izolacji od rzeczywistości (podczas zazen np. należy mieć otwarte oczy i uważne zmysły). **Jest pełnym, otwartym uczestnictwem we wszystkim, co się przejawia**. Nie można go zrozumieć za pomocą opisów, definicji czy obrazów. **Nie da się jednoznacznie określić, czym jest zazen, ponieważ jest to doświadczenie intymne, głęboko osobiste, więc niepowtarzalne**.

Fenomenologia - kierunek filozoficzny zainicjowany przez E. Husserla, rozwijający się w początku XX w. (ośrodek w Getyndze i Monachium); wywierał silny wpływ zwłaszcza w latach 30., głównie we Francji, oraz po II wojnie światowej; fenomenologia postulowała metodę filozofowania polegającą na zaniechaniu czysto pojęciowych spekulacji przez **„powrót do rzeczy”**, tj. do uzyskania bezpośredniego doświadczenia tego, co dane, a w czym przejawiają się przedmioty; danymi tymi, wg fenomenologii są m.in.: wartości, wytwory kultury, a także (w tzw. nastawieniu ejdetycznym) istota rzeczy i idee, umożliwiające poznanie; fenomenologia głosi postulat metodologiczny, tzw. redukcji fenomenologicznej, tj. „zawieszenia” naturalnego przekonania o istnieniu świata realnego, w celu poznawczego dotarcia do tzw. czystej świadomości oraz eidos, czyli istoty rzeczy; głównym zadaniem filozofii ma być, wg fenomenologii, analiza i opis **przeżyć („aktów intencjonalnych”) czystej świadomości**.

Gnoza - [gr. gnōsis 'wiedza', 'poznanie'], swoisty rodzaj wiedzy uzyskanej z poznania opartego na intuicji i kontemplacji w odróżnieniu od wiedzy wynikającej z uczenia się i doświadczenia zmysłowego. Pierwotnie (np. w Biblii i u niektórych Ojców Kościoła) dostępne człowiekowi poznanie Boga, zapewniające mu zbawienie, następnie centralne pojęcie gnostycyzmu, oznaczające ezoteryczną wiedzę teozoficzną, mającą pochodzić z pozaintelektualnej intuicji (irracjonalizm), uzyskiwanej bądź przez wewn. iluminację (iluminizm), bądź przez wtajemniczenie (inicjację); wg gnostyków gnoza zastępuje zarówno wiarę rel., jak i naturalne poznanie ludzkie, uważane za błędne (agnostycyzm), ponieważ jest zależne od zmysłowego złudzenia otaczającymi rzeczami materialnymi i od wadliwego funkcjonowania intelektu; metafiz. treścią gnozy jest równoczesne zanegowanie odrębności, jedności i realności istniejących bytów jednostkowych przez przyjęcie, że wszystkie byty powstają z jednego wspólnego tworzywa (monizm), którym jest myśl (idealizm); myśl ta przekształca się nieustannie w kołowym procesie między wyjściową, nieokreśloną powszechnością boskiego absolutu a ocenianą negatywnie, zdegenerowaną rzeczywistością i jednostkowością bytów (proces ten jest ujmowany zwykle w perspektywie dualizmu jako dialektyczne ścieranie się bytu i niebytu, dobra i zła, światła i ciemności itp.); w konsekwencji antropologiczne koncepcje gnozy, zbudowane na dualizmie (duch–materia, świadome–nieświadome itp.), są zdominowane przez soteriologiczny problem ucieczki ducha ludzkiego ze świata pozornego do świata pierwotnej myśli.

Świadek - osoba obecna przy czymś i mogąca opowiedzieć o tym; człowiek pamiętający i jednocześnie **potwierdzający jakiś fakt**. Osoba umacniająca dane zdarzenie w rzeczywistości przez fakt zaświadczenia, dawania przysięgi. Derrida zauważa, że na poziomie etymologicznym widać tajemniczy związek świadectwa ze śmiercią – łacińskie testimonium i pochodzące od niego słowa w językach europejskich są zaskakująco bliskie testamentum. Śmierć, a także możliwość bycia od niej ocalonym (survivre, surviving), są zdaniem autora wplecione w rzeczywistość świadectwa. Językowe analizy związanych ze świadectwem terminów pozwalają Derridzie określać świadka jako obecnego, ocalonego (tertis – a więc trzeci, nie winowajca i nie bezpośrednia ofiara) i badającego, poddającego próbie (testis). Ważną właściwością świadka okazuje się obecność – zarówno „teraz”, w chwili dawania świadectwa, składania zeznań czy poddawania próbie, jak i „wtedy”, gdy miały miejsce wydarzenia, o których świadek mówi.

Sztuka - dziedzina działalności ludzkiej, uprawiana przez artystów. Nie istnieje jedna spójna, ogólnie przyjęta definicja sztuki, gdyż jej granice są redefiniowane w sposób ciągły, w każdej chwili może pojawić się dzieło, które w arbitralnie przyjętej, domkniętej definicji się nie mieści.

Artysta - człowiek uzdolniony, tworzący dzieła (np. malarz), kreujący jakąś rolę (aktor) lub wykonawca utworu (np. piosenkarz);

Abstrakcjonizm - charakterystyczna dla sztuki XX wieku tendencja polegająca na rezygnacji z odtwarzania rzeczywistości i posługiwaniu się formami plastycznymi powstałymi z połączenia figur geometrycznych, kompozycji kolorowych płaszczyzn i plam.

Kompozycja - utwór lub jakakolwiek całość, w których poszczególne elementy są rozmieszczone i uporządkowane w określony sposób.

Słowa/rzeczy kluczowe - także wyrazy kluczowe, słowa-kluczowe, wyrazy-klucze - charakterystyczne dla danego tekstu (autora, stylu, gatunku itp.) wyrazy. Listę słów-kluczy uzyskuje się przez porównanie frekwencji słów w tekście z ich frekwencją w języku w ogóle. Słowa o "zawyżonej" frekwencji to słowa-klucze. W ujęciu sygnalizowanym przez opisywane zajęcia to **najważniejsze perfonemy**- najmniejsze jednostki zachowań znaczących i grup tych zachowań w postaci przesłania czy sensu.

CZĘŚĆ PRAKTYCZNA

1.Data –

2019 r.

2.Czas trwania – 90-180 min

lub więcej w przypadku dużego zainteresowania

3.Odbiorcy –

grupa do 30 osób pełnoletnich

4.Miejsce zajęć –

Sala na min. 30 osób

5.Osoba prowadząca – **Oskar Chmioła**, nauczyciel specjalista, terapeuta zajęciowy, arteterapeuta, perfoterapeuta, artysta, kurator sztuki

Oskar Chmioła – arteterapeuta:

artysta wizualny, arteterapeuta i kurator artystyczny. Studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie (Sztuka i technika operatorska – lic), na Uniwersytecie Szczecińskim (przygotowanie pedagogiczne), w Wyższej Szkole Humanistycznej (Terapia i edukacja osób z autystycznego spektrum zaburzeń) i obecnie Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości (Pedagogika wczesnoszkolna i przedszkolna z gimnastyką korekcyjno-kompensacyjną – mgr). Członek zarządu Stowarzyszenia Na Rzecz Wsparcia Osób z Autyzmem i Pokrewnymi Zaburzeniami Psychicznymi „A TO MY”, współtwórca Spółdzielni Socjalnej AiW działającej na rzecz osób mniejszych szans, gdzie organizuje wydarzenia i inicjatywy kulturalne i edukacyjne dla osób o specjalnych potrzebach komunikacyjnych i edukacyjnych oraz wspiera działanie punktu małej poligrafii w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie. Na co dzień pracuje w firmie Specjalistyczne usługi oświatowe Marii Podeszewskiej-Mateńko gdzie prowadzi zajęcia specjalistyczne dla dzieci w wieku przedszkolnym (tzw. Zajęcia z kreatywności) i projektuje graficzne pomoce edukacyjne. Od roku 2014 regularnie prowadzi warsztaty artystyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, współpracował m.in. z Międzynarodowym Centrum Turystyki Kultury i Sportu w Baniach, z Galerią „Tworzę się” przy DK 13MUZ i „Cafe Niebko” przy Muzeum Techniki i Komunikacji w Szczecinie.

Oskar Chmioła – kurator artystyczny:

artysta wizualny, arteterapeuta i kurator artystyczny. Studiował na Wydziale Sztuki Nowych Mediów i Scenografii na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie gdzie w 2012 roku obronił dyplom na kier. Sztuka i technika operatorska u prof. Andrzeja Jaroszewicza. Urodził się w 1987 r. w Lublinie, w latach 2009-2012 związany z grupą artystyczną Wyspa w Warszawie, od 2015 r. mieszka i pracuje w Szczecinie. Kurator wystaw i inicjatyw twórczych: Człowiek czyli czas, Galeria Bursa, Lublin 2007, Grupy artystycznej Wyspa, Galeria Zoya, Warszawa 2009, Przestrzeń performance, Wawerska Strefa Kultury, Warszawa 2013, Czasoprzestrzeń Performance (Kraków, Lublin, Warszawa, Szczecin, Stargard) od 2014 r, Tożsamość - wieczór performance, Zamek Książąt Pomorskich, Szczecin 2017, Performance kolektywny Śmierć, Teatr Polski, Szczecin 2017, Performance kolektywny Przy drzwiach zamkniętych, DK 13 MUZ, Szczecin 2018 i Przestrzeń sensoryczna, Terapeutyczne Przedszkole

Dzwoneczek, Szczecin 2018. Twórca i propagator zjawisk zat. Turystyka performerska, Psiformance i Perfoterapia i Czasoprzestrzeń Performance.

Oskar Chmiola – artysta:

artysta wizualny, arteterapeuta i kurator artystyczny. Studiował na Wydziale Sztuki Nowych Mediów i Scenografii na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie gdzie w 2012 roku obronił dyplom na kier. Sztuka i technika operatorska u prof. Andrzeja Jaroszewicza. Stypendysta artystyczny Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2017. Urodził się w 1987 r. w Lublinie, w latach 2009-2012 związany z grupą artystyczną Wyspa w Warszawie, od 2015 r. mieszka i pracuje w Szczecinie. Zajmuje się sztuką performance, wideo i sztuką kontekstualną. Uczestniczył w wielu festiwalach sztuki performance (m.in. Konteksty, Sokołowsko 2012, Interakcje, Piotrków Trybunalski 2013 i 2017, czy inSpiracje, Szczecin 2014), wystawach zbiorowych (m.in. Wystawa grupy artystycznej Wyspa, Warszawa 2009, czy Przed... po... zamiast... , Lublin 2013) i indywidualnych realizacji site-specific (m.in. Afther the dark, barbican Centre, Londyn 2012, czy Piekny, Muzeum Narodowe w Szczecinie 2017). Twórca i propagator zjawisk zat. Turystyka performerska, Perfoterapia i Czasoprzestrzeń Performance.

6. Temat –

rozwój osobisty poprzez sztukę performance

7. Środki dydaktyczne – walizka z zawartością, laptop, ipad, tablica/projektor, materiały plastyczne, stoły, krzesła, plan pracy.

8. Cele zajęć

- ogólny – uczestnik wie i potrafi zdyskontować, że jest performerem, czyli twórcą rzeczywistości, który przy pomocy sztuki performance może przejść duchową przemianę a współpracując z innymi zmienić świadomość zbiorową ludzkości
- szczegółowy – uczestnik potrafi interpretować, tworzyć i wykonywać psiformance czyli akt twórczy będący materialnym obrazem przemiany duchowej, przez co:
  - I. uczestnik zmienia swój stan psychiczny, zrywa z nałogiem, uspokaja się, leczy z traumy, znajduje rozwiązanie jakiegoś problemu, znajduje pocieszenie itp.
  - II. uczestnicy wpływają na pole morficzne świadomości zbiorowej w celu zmiany wibracji jej określonej treści w sposób będący sumą ich intencji
- operacyjny – uczestnik osiągnął zdolność poznawczą polegającą na rozumieniu, że rzeczywistość symboliczna ma realny wpływ na jego życie, a akty symboliczne mogą faktycznie zmienić jego świadomość. W związku z tym wybiera sobie problem (temat psiformance czyli np. natłok myśli, nadmiar emocji, natrętne afekty i wyobrażenia, nerwy, gniew, zazdrość, trauma, uprzedzenie, nałóg lub też ambicja, marzenie, cel duchowy itp.) i wykonuje psiformance, który ma służyć jego uzdrowieniu, rozwiązaniu, realizacji lub przemianie w inną formę (adekwatnie). Akt przemiany odbywa się w obecności świadków co pieczętuje jego efekt.

Warunkiem opanowania takich umiejętności jest zdolność rozpoznawania sztuki performance jako aktywności duchowej, która pozwala korzystać z dowolnych środków artystycznych w celu stworzenia tzw. kompozycji czasoprzestrzennej, czyli materialnego świadectwa przemiany-transmutacji.

Aby zrealizować zadanie uczestnik potrafi pracować w aspekcie społecznym, poznawczym, komunikacyjnym i wykonawczym: jest w stanie tworzyć performance kolektywne, którego wymiar

jest bardziej uniwersalny i globalny, potrafi poszerzać swoją świadomość w oparciu o nowy paradygmat psiformensu i wynikający z tego słownik pojęć, potrafi komunikować się przy pomocy tych pojęć i przy pomocy języka sztuki w kolektywnych performansach i potrafi tworzyć oraz oceniać i interpretować performance w kategoriach artystycznych i warsztatowych.

9. Metody pracy –

zgodnie z klasyfikacją metod Cz. Kupisiewicza z 1988r.:

- metoda obserwacji (pokaz, pomiar) – prezentacja przygotowanych przez nauczyciela info grafik i psiformansu wykonanego na oczach uczestników. Podobnie prezentacje uczestników.
- słowne (wykład, pogadanka, dyskusja, praca z książką) – krótkie wprowadzenie do słownika pojęć i zbudowanie paradygmatu psiformance w postaci prelekcji i rozmowy interpretującej po każdym działaniu psiformance.
- praktycznej działalności (praktycznego działania, laboratoryjnych zajęć praktycznych) – wykonywanie indywidualnych aktów psiformance zgodnie z nadbudową teoretyczną w postaci słownika pojęć, w świetle paradygmatu psiformance.
- gier dydaktycznych (gry stymulacyjne, metoda sytuacyjna, inscenizacji, giełda pomysłów) – uczestnicy komponują wspólny psiformance na zadany temat.

10. Formy pracy:

- zbiorowa (praca wspólna) – psiformance kolektywne
- indywidualna (każdy uczestnik pracuje samodzielnie) – psiformansy indywidualne
- zindywidualizowana (kiedy uwzględnia się możliwości psychofizyczne danego uczestnika) - rozmowy po każdym psiformance służące lepszemu rozumieniu przesłania czy sensu, a w niektórych sytuacjach elementy terapii ręki, arteterapii, kinezylogii, terapii sensorycznej, behawioryzmu i niedyrektywnej metody opcji, a także metody planu pracy, instrukcji, planu aktywności i komunikacji alternatywnej.

11. Przebieg (tok) zajęć:

Najpierw prowadzący zajęcia wprowadza w paradygmat psiformance, słownik pojęć operacyjnych (por. Część teoretyczna).

Następnie wypisuje rzeczy klucze, które będą znaczące w działaniu psiformance, które za chwilę zaprezentuje i wykonuje ten akt twórczy na oczach obecnych (konkretny przebieg tego wystąpienia będzie zależny od kondycji i dyspozycji autora, czyli od aktualnie przepracowywanego aspektu psychicznego i duchowego autora, dlatego opis jest niezasadny, byłby mylący. Ogólny charakter tego wystąpienia, które ma być bodźcem, przykładem do późniejszych wystąpień pozostałych uczestników będzie zbliżony do performansów, które wykonuje zwyczajowo w swojej twórczości, a których przykłady są dostępne na jego [stronie internetowej](#)). Później prosi obecnych żeby kolejno zinterpretowali jego działanie.

Kolejnym etapem są psiformance uczestników. Każdy z nich wybiera sobie problem (natłok myśli, nadmiar emocji, natrętnie afekty i wyobrażenia, nerwy, gniew, zazdrość, trauma, uprzedzenie, nałóg lub też ambicja, marzenie, cel duchowy itp.) i przy pomocy własnych i/lub udostępnionych materiałów/środków wykonuje psiformance, który ma służyć jego uzdrowieniu, rozwiązaniu, realizacji lub przemianie w inną formę (adekwatnie). Akt przemiany odbywa się w obecności świadków co pieczętuje jego efekt. Ponadto ta obecność jest werbalizowana w postaci

interpretowania występu przez każdego ze świadków po kolei (można odmówić interpretowania i to zarówno interpretowania przez siebie działań innych, jak i interpretowania przez innych swojego działania ale zachęca się do tego z uwagi na weryfikacyjną i warsztatową wartość interpretacji).

Na koniec prowadzący podaje temat wspólnego psiformance (por. kolektywny psiformance) i prosi każdego o wypisanie swoich rzeczy kluczy, których użyje do kolektywnego aktu twórczego. Wtedy wszyscy wykonują wspólny psiformance i rozchodzą się każdy w swoim tempie.

12. Koszt jednostkowy: 500 zł netto (bez kosztów administracyjnych transportu, wyżywienia, zakwaterowania i materiałów przy czym łączny koszt materiałów to 150 zł brutto)